

*К.Ф. Черкашина, к.е.н., старший викладач,
ДВНЗ «Українська академія банківської справи Національного банку
України»*

ПІДХОДИ ДО СТВОРЕННЯ РЕЗЕРВУ ПІД ОПЕРАЦІЙНИЙ РИЗИК

Особливим видом ризику, який відрізняється від кредитного і ринкового тим, що відносно останніх банк може більш надійно оцінити свої майбутні потреби в капіталі, а отже, своєчасно подбати про забезпечення дотримання мінімального рівня адекватності, є операційний ризик.

Операційний ризик визначається Базельським комітетом як ризик збитків, спричинених збоєм внутрішніх систем, процесів, неадекватністю дій персоналу, а також впливом зовнішніх подій.

Оскільки існування операційного ризику є незаперечним фактом, ми вважаємо за доречне розробити систему управління ним, яка повинна складатися з шести послідовних етапів.

Перший етап управління операційним ризиком повинен включати визначення факторів, які спричиняють його появу.

Другим етапом запропонованої системи управління операційним ризиком є вибір оптимального шляху щодо вирішення проблеми операційного ризику.

Можна стверджувати, що залежно від ймовірності настання ризику та розміру збитків банк повинен вживати відповідні заходи. Як показує попередній аналіз, основним з таких методів є створення резерву та підтримання достатнього рівня капіталу на покриття операційних ризиків, оскільки у трьох з чотирьох можливих варіантів управління операційним ризиком зводиться саме до створення відповідного резерву.

Третім етапом системи управління операційним ризиком є визначення бази для його розрахунку, якою виступає чистий прибуток банку, що може бути розрахований наступними способами, а саме:

- припустити, що він дорівнюватиме тому прибутку, який банк отримав за аналогічний період у минулому році (або у минулих роках, взявши середнє арифметичне);
- підрахувати прибутковість операцій та послуг, які банк міг би запропонувати у разі невиникнення вимушеного простою;
- оцінити втрачений прибуток на основі аналізу конкурентів, які працювали в період, коли у банку були проблеми.

Четвертим етапом є визначення додаткових витрат, які зазнає банківська установа у разі ліквідації проблеми, що виникла у результаті несприятливих факторів.

П'ятий етап полягає у визначенні середнього збитку банку за одну неробочу годину, оскільки, як свідчить практика, банк знаходиться у непрацездатному стані лише декілька годин, протягом яких причина збою усувається.

Останнім, шостим, етапом є розрахунок резерву, необхідного для страхування операційного ризику, залежно від прибутку за попередній період.

Отже, запровадження вимоги до капіталу на покриття операційного ризику створить для банків України додаткове навантаження на регулятивний капітал, але при цьому подальше ігнорування даного виду ризику є неможливим, оскільки він присутній та корелює з іншими видами ризиків: кредитним та ринковим.